

2293.

פרוטוקול מס. 216

מישיבת ועדה הפנים ואיכות הסביבה, שהתקיימה
ביום ששי, ח' באלול תשל"ו - 3.9.1976,
משעה 08.30.

(בתל-אביב, במרכז לשלטון מקומי).

נ ר כ ח י ס - חברי הוועדה:

- י. ארידור - היו"ר
- י. בארי
- י. בן-מאיר
- א. גיבלבר
- א. הרליץ
- א. יריב
- ב. מואב
- ד. קורן
- ב.צ. קשת
- יוסף חמיר

מוזמנים:

- מ. זורע - מינהל מקרקעי ישראל
- אורי ביידץ - סמנכ"ל, מינהל מקרקעי ישראל
- ש. טולידנו - יועץ לעניני ערבים, משרד ראש הממשלה
- א. שפט - משרד הפנים
- י. דש - " "
- הלל אדירי - עוזר שר החקלאות
- א. עמיקם - עתונאי ב"ידיעות אחרונות"
- ז. מליון - מרכז השלטון המקומי
- י. שחורי - " " "

מזכיר הוועדה:

יהושע ברזני

ק צ ר נ י ת :

שולמית פרג

בסדר-היום: (א) שאילתה של ח"כ ד. קורן לגבי מעלות;
(ב) האחזקות והתנחלויות בלתי חוקיות של ערבים בחבלי
א"י - הצעה לסדר היום של ח"כ י. בן-מאיר.

(נרשם) גולד 22.9.76

אני פותח את הישיבה.

היו"ר י. ארידור:

ד. קורן:
השאלתה שלי נוגעת לנושא מעלות.
במעלות יש כלנתריזם כאשר היה סביב
ברית של אנשים שונים על מנת להדיח את יו"ר המועצה, וועדת הפנים דנה
בזה והחליטה לתבוע משר הפנים להכריז על ועדה קרואה במעלות.

כידוע לכם, החוק החדש מאפשר רק
לשר הפנים לעשות זאת. היום הוא האיש שצריך לעשות את זה. בינתיים
עוברים שבועות ושר הפנים מתעלם מהחלטת ועדת הפנים. הוא לא ענה לנו.
אני יודע שאנשים מייעצים לעשות את זה.

אני מבקש שוועדת הפנים תפנה ותעביר

בקשתנו זו לשר הפנים.

אני העברתי לשר הפנים את ההחלטה,
ושאלתי מה עמדתו. הוא הודיע לי
כי עליו לבדוק את הנושא. עד עכשיו לא קבלתי תשובה על כך.
אני אשאל אותו שוב מה התוצאות.

היו"ר י. ארידור:

יוסף תמיר:
שמעתי שידור ברדיו לפני כשלושה
שבועות, ששר הפנים החליט להמשיך
אני חושב שזו עמדה מנוגדת.

הייתי במעלות בבקור, ואחד אמר לי
שר הפנים החליט לתת "שאנסה" של

א. יריב:

חודשיים.

אנחנו נזמין את אנשי מעלות ונשמע
מהם על כך.

היו"ר י. ארידור:

ב. מואב:
הייתי במעלות והרשמתי כי נערכת
שם בדיקה רצינית, ולפי הרגשתי הם
יקבלו את מסקנות ועדת הפנים, וששר הפנים עשוי לקבל את ההחלטה
שקבלנו בענין מעלות.

על כל פנים, אני אפנה לשר הפנים ואשאל
בענין מעלות.

היו"ר י. ארידור:

ב. היאחזויות והתנחלויות בלתי חוקיות של ערבים בחבלי א"י - הצעה לסדר היום של ח"כ י. בן-מאיר:

היו"ר י. ארידור: אני מקדם בברכה את האורחים שלנו.

אני מציע שסדר היום יהיה כזה, שאנחנו נשמע את מר אליהו עמיקם - מ"דיעות אחרונות", שחשף את הפרשה הזו.

א. עמיקם: הסידרה היתה די מקיפה, והיא כללה 5 המשכים במשך שבועיים.

אני אנסה לתמצת את הדברים, ואמסור את העובדות של התופעה: הסדרה כללה את הנושאים הבאים:

(א) התנחלות ערבים בשטחי א"י;
(ב) הפרה מסיבית ובלתי גלויה של בניה בלתי חוקית; (ג) המאבק הערבי של ערביי א"י - אני ממשיך במונח של יוזמי "יום האדמה", וזה כולל את הנושא של פלשת'ניזציה של א"י; (ד)

(ה) המצב הדמוגרפי;

(ו) בעיית ירושלים וחלוקתה;

(ז) הרקע ההיסטורי ודיסאינפורמציה

שהוא הפוך.

ברשותכם, אני עובר לנושאים אלה:

כאשר אני אומר התנחלות, אני מתכוון קודם כל לתנועת בדואים שאיננה מבוקרת. התנועה הזו מתנהלת באופן רציני. יש תנועה בסיני, בקו הירוק, ובחוכו, ובנגב.

אני מדבר על תהליך. כלומר, מה שכתבתי מסתבר, שהיום איננו כל כך מדוייק. יש תנועה מהר חברון לעבר הנגב. אני מדבר על בדואים הנעים צפונה. ירושלים והסביבה. לזה אני קורא התנחלות.

אני מדבר על נתונים שהשגתי מרשות שמורות הטבע. מדובר על 400 היאחזויות בתחום הקו הירוק. יש תנועה כזו. אני מדבר על הנגב, וגם על מחוז המרכז. כלומר, הבדואים שלנו, הישראלים, שנדדו בשבטיהם עד גבול ה"צאייג", והם ממשיכים לנוע צפונה.

כאשר כתבתי את הסידרה, דברתי על גבול התנועה הזו - הרצליה פיתוח. כיום הם הגיעו כבר לפרדס-חנה.

אם כן, הסכימה היא כזו: קודם כל, מופיע מאהל. מאהל כזה אתם יכולים למצוא בתל-אביב, ברחוב ד"ר אבא אחימאיר. זהו רחוב חדש, ברמת-אביב. שם תמצאו מאהל כזה.

א. עמיקם:

כאמור, זה מתחיל ממאהל, אחר כך פחון וצריף, ולאחר מכן בא בטונדה. כמובן שלא בכל מקרה. במקרה שתופסים דבר כזה, אז הולכים הבדואים לעורכי דין ואז אי אפשר בלי צו לסלק אותם, ואז זה כרוך בפיצויים. הם ממצים הכל.

מדובר על 400 היאחזויות. זה מספר

ששאתי מרשות שמורות הטבע ---

רמח אביב זה שמורות הטבע?

א. הרליץ:

אינני יודע כמה שמורות טבע יש במדינה זו. לדעתי, זו רשות אחראית לדברים אלה.

א. עמיקם:

ברשות היושב ראש, האינפורמציה נאספה על ידינו ונמסרה לרשות שמורות הטבע.

מ. זורע:

כל הדברים שאני אותם אומר, אני אומר על פי מה שפורסם במשך 5 שבועות. אני חושב שהתחלה היתה ב-13 ביולי, 1976. הסידרה עוררה תגובות, ולא כולן היו תגובות הבנה או אהדה. היתה גם עוינות.

א. עמיקם:

על כל פנים, לא היה נתון כלשהו שהומצא על ידינו. אני מוכן לתת לכם את הדברים בכתב. לכם, רבותי, יש את הקשרים הטובים על מנת להעמיד את הדברים על אמיתותם. זה מרחק נסיעה של 10 דקות. על זה אני מעיד כעד ראיה. אתם יכולים לעבור את הכביש עד הרצליה פיתוח.

בעיית ההתנחלות כרוכה בבעיית בנייה אסורה. בניית בתים שעליה לא הוצא רשיון בניה. הבנייה הזו קשורה בהתנחלות בפועל משום שחלקה מתנהל על קרקע לאום. כלומר, תפיסת קרקעות.

אני רוצה לקבוע על פי נתונים שקבלתי אותם ממקורות מהימנים מאד, כי מדובר על 1600 בתים שנבנו. כלומר, 1600 הפרות חוק כפולות. בנייה בשטח קרקעות המדינה, כולל שטחים סגורים, כולל שטחים סגורים מקדמת דנא. זאת אומרת, מלפני קום המדינה. מדובר על 1600 בתים כאלה --- סליחה, 1640 בתים, ולא 1600 בתים - (א. יריב: ליחר דיוק - 1642 בתים). אני בטוח שמאז שהוגש, המספר גדל. ועוד כ-8000 בנינים ב-150 כפרים ואחרים. כלומר, 1640 בתים אלה הוקמו על קרקע הלאום, ואילו 8000 בנינים האחרים הוקמו ב-150 כפרים ואחרים.

הפירוט הוא כזה: במחוז הצפון - 2400 בנינים בלתי חוקיים; 1500 בנינים מהם הוקמו על קרקע מינהל מקרקעי ישראל --- (מ. זורע: יותר) רלוף שרון צלצל ואמר שיש הרבה יותר בנינים במחוז ירושלים.

א. עמיקם:

בירושלים, בתחום המוניציפלי:

המספרים האלה כוללים 800 בתים, ואף למעלה מזה, שהוקמו על קרקע פרטית. כ-40 מהם - על אדמות המינהל במחוז כולו נבנו 178 בתים; בתל-אביב והמרכז - 286 מיבנים, כאשר 10 מהם הם על קרקע פרטית, וכל היתר - על קרקעות של מינהל מקרקעי ישראל.

ללא רשיון נבנו 850 בתים חדשים. זה לא כולל תוספות בנייה. (ב.צ. קשת: מה זה "אזור ירושלים"?). הכוונה לאזור מוניציפלי.

כיצד יודעים על הקמת 800 בתים בירושלים? - עושים תצלומי אוויר. מצלמים מהאוויר. הצילומים נעשו ב-1974, ואחר כך רואים. אם יש חלקה שהיתה בחזקת אדמת טרשים, שלא עמד עליה כל מיבנה שהוא, הרי כאשר המטוס מצלם, אז רואים אם יש עליו בית חדש או לא. (א. הרליץ: מי מצלם?) העירייה. המקור של המידע שלי עכשיו הוא של עיריית ירושלים. אני מקווה שאתם יכולים לדרוש ולקבל את הדו"ח הזה, משום שידוע לי שלא כל חברי העירייה יכולים להשיג מספרים אלה.

זאת ועוד: בטיבורה של חברון, ביהודה ושומרון, מחוץ לקו הירוק - ואני אינני מדבר על הבקעה, או אזור ג'נין או שכם - אם כן, בחברון התהליך שם מעניין: הבנייה חובקת שם 500 בתים מאז יום הכפורים. 73 מהם נבנו בשטח סגור; בגוש עציון, בכפרים - 100 בתים. יש שם אדמה יהודית, ועליה נראו התחלות בנייה. אבל הופסקה שם הבנייה הזו; בסביבות ירושלים, בשועפת, בכפר השילוח - אשר במדינת ישראל זה נקרא סילוואן - יש בנייה על אדמות יהודים, על קרקע שבעליה חיים. יש שמות של בעלים חוקיים של חלקה בח 20 דונם, וכך את שמות האחרים; בדרום - 3000 מיבנים בחמשה אתרים. אני אינני יודע אם כולם הם בנייה קשה. אם כן, זוהי סוגיה של בניה בלתי חוקית.

ועוד דבר: יש שני שרשים לבנייה זו - יש בנייה טבעית, ויש בנייה מכוונת. כאשר הכפר מתפשט בדרך הטבע, יש גם זוגות צעירים, אז נבנים בתים חדשים; אין הכניות מתאר, אז אין ברירה.

מכל מקום, באזור קרית-ארבע הבנייה היא מכוונת. הבנייה המכוונת נראית בירושלים. רואים בדיוק את הפרוזדור ההולך מהדרום צפונה מבית סכור דרך עזריה, וכמעט עד רמאללה. מי שעומד על גבעת המבחר ופניו צפונה, רואה רכז היוצא מבית חנינה, בגובה בית חנינה, המשך לשועפת - הרי לא היה אף בנין אחד. עכשיו רואים זרוע מבית חנינה בכיוון רמות. יש בתים יפים בשטח שיועד להיות יער. עד כמה שידוע לי, אדמה זו שייכת למדינה, אבל אינני בטוח כל כך לגבי פרט זה. על כל פנים, אני חושב שאם העירייה, או התכנון היה להצמיח שם יער, אז הדעת אומרת שזו לא אדמה פרטית.

ועוד פרט חשוב מאד, ואני אקרא אותו מן הכתב (קורא): המקורות הכספיים במקרים רבים של הבונים, כאשר הבנייה תובעת השקעות רציניות, באים ממקור בלתי ידוע. אבל ידוע שאנשים אלה תמול-שלשום לא היה להם מה לאכול --- (ב. מואב: למי לא ידוע, למס הכנסה?) אני בטוח, למס הכנסה. הדברים פורסמו

א. עמיקם:

בעתונות, ואני מסתמך על שני מקורות: (א) מקור זה אינני יכול לגלותו; (ב) המקור השני, זה דבר שפורסם ב"הארץ" --- (א. יריב: אבל הוא איננו מדויק). טוב, אני מבטל את זה. אבל יש שם עובדות.

ברצוני לומר לחברי הכנסת, כי אני צד בענין זה. אני לא נייטרלי בסכסוך של המזרח התיכון. העובדות יכולות להיות נכונות.

אם כן, אלה הם הדברים לגבי הבנייה.

ברשותכם, אני אפסח על הרקע המדיני

של המאבק היהודי. (ב.צ. קשת: חגיד לנו על מספרי האנשים)

מה שידוע לי הוא, שבשנת 1968 החלה הבעיה של פיצוץ בתי אנשים ע"י שלטונות הבטחון, ואז הוקמה קרן שבראשה עמד ג"עברי. בקשונני שלא למסור את השם, לכך אמרתי שאחד המנהיגים ריכז את הכספים שהובאו מכוויית. זו מגבית חירום.

ברצוני לציין כאן, שכאשר אני מוסר עובדה או נחון, אז אני בעצמי אומר שאינני יכול לגלות את המקור. יכול להיות שהמקור מפוקפק. אבל ברגע שאני מוסר את זה, אז בידך לוודא את הדברים. למעשה, אני אשמח להתבדות.

בענין הקרקע, צפונה מגבעת המבחר,

אמרתי שאינני יודע אם זו קרקע הלאום או לא. אבל אני חושב שהמקום לועד ליער.

לגבי ההתנחלויות: הזכרתי את ענין

התנועה של הערבים שהם תושבי חברון העיר והר חברון. הם מתיישבים בעיקר באזור ירושלים, גם באזור הכפרי וגם באזור העירוני. יש אומדנים, אך הם כאלה שאי אפשר לסמוך עליהם. אני חושב שזו תופעה מוזרה ביותר שהממשלה בעצמה, וגם אין שום רשות ממשלתית - אינני יודע אם גם גורם בטחוני מסוגל לומר שיש לנו כך וכך תושבים. לדעתי, ירושלים היא העיר היחידה בעולם שאין יודעים כמה תושבים יש בה.

ידוע כמה היחה האוכלוסיה במיגזר

הערבי, בירושלים המזרחית. כיום לא יודעים, משום שמתישבים בבתים. צילום הבתים איננו יודע כמה קומות נוספות יש שם, וזה לא מובא בחשבון, כי זה איננו בית חדש. על כל פנים, מדובר בבתים חדשים. יש תוספות בנייה שהתצלום אינו יכול לדעת.

אני חייב לציין פה כי אני חרשתי

את הארץ. יש שמועות בין ערביי חברון שהיהודים עוזבים את חברון, כי רוצים להיות יותר יהודים בירושלים, ואז מתחילים למכור חעודות זעות, ומתיישבים בעיר העתיקה.

בכפר השילוח היו מתיישבים תימנים עוד

בימי התורכים. בשנת 1936 הם ברחו. יש אדם בשם ברוך מדמן אשר נולד בכפר השילוח. היום הוא יושב בירושלים המערבית. הוא רוצה לחזור לשם, אך אומרים לו לא. זה רכושו. בימי הירדנים רכשו נחשב רכוש האויב. תושבי המקום לא העזו להתיישב שם. במדינת ישראל אומרים לו לא. זה הפקר, כי בבית זה גרים עכשיו ערבים מחברון.

בכפר השילוח יושבת אוכלוסיה חברונית.

באים גם ממקומות אחרים ומתיישבים שם. האוכלוסיה הערבית רובה עלתה לעזריה, והחברונים התיישבו בבתים כנסת. יש שם שני בתי כנסת, שאחד מהם נחרב כליל, ואילו בשני גרים.

א. עמיקם:

לגבי השאלה, כמה הם מונים? - קשה לדעת.
קשה לדעת משום שהנהירה נמשכת. כך המצב גם בשועפת, בבית סכור ועוד.
שם הבנייה דוהרת. בבית סכור, למשל, יש בנייה משותפת של ערביי המקום
וערבים הבאים מחברון.

אדוני היושב ראש, אני חושב שמדובר על
בנייה והתנחלות, ואני נתתי את הנתונים. אשמח לענות על שאלות.

היו"ר י. ארידור: יש לי בקשה אל ח"כ בן-מאיר - אני בטוח
שהיו לך עוד הזדמנויות להביע את עמדתך.

י. בן-מאיר: אני שמח ומברך אותך, אדוני היושב ראש, על
שהזמנת את מר עמיקם.

ההצעה שלי מבוססת על סידרת המאמרים של
מר עמיקם, ואני חושב שבאמת טוב היה, משום שהוא יותר ממישהו אחר
הביא את העובדות, ואנחנו נכנס לעובדי עובדות אלה. הוועדה יכולה
להחליט מה נראה לה כחשוב.

אני, קודם כל, רוצה לבקש מכולנו - ואני
בתוכם, ואני מקווה שנוכל לעשות את זה, למעשה במליאה ניסיתי לעשות
את זה - שאנחנו ננתק את הנושא הזה שהוא חשוב מוויכוחים פוליטיים
שקיימים. אם נגיע למצב שאי אפשר לדון בשום נושא בעולם מבלי שזה
יגלוש מיד לוויכוח פוליטי צביוני, ללא קשר, אז מתחילה חלוקה כזו ---
(א. גיבלבר: בתנאי שנדון בזה באופן ממלכתי - חובת האזרח למדינה,
וחובת המדינה לאזרח).

אני בטוח שכולנו ערים באותה מידה לנושא
התכנון, לנושא החוק. אני בכל זאת אחיחם לנושא באופן ממלכתי - חובת
האזרח למדינה, והמדינה לאזרח.

בכדי להקל על הבעיה, אני אציע שהוועדה
הזו תצטמצם, או בשלב ראשון לפחות תתמקד במה שקורה בשטחה של מדינת
ישראל.

מר עמיקם אמר כי הקו הירוק - וכרגע לא
נתעסק בבעיות אחרות, שכך זה נושא שכבר מכניס אותנו לוויכוחים, לכן
נחרכז בשטחה של מדינת ישראל, כולל ירושלים. אני חושב שנושא זה
הוא חשוב ממדרגה ראשונה. אני חייתי את זה.

הנושא הזה שנקרא תנועת הבדואים הנו בעיה
שכרוכה בסביבה, באקולוגיה ועוד. זו תופעה שמתרחשת בקיץ. יש נדידת
בדואים לאזורים שמסביב מיושבים. (א. יריב: זה קיים כל הזמן. זה
מבוקר) אפשר לבדוק נושא זה.

אני מצפה שיובהר נושא זה, ואני לא בא בטענות
לשר הפנים. אני באמת משוכנע שזה לא נושא ששר הפנים לבדו מסוגל
לטפל בזה.

קיימת בעיה מרכזית של קרקעות המינהל. יש
למינהל קרקעות, ומדוע הוא איננו דואג. אבל כל אחד יודע שזה איננו
עניין של המינהל. זה קשור למשרד הפנים, למשטרה. היו בעיות כאלה.

י. בן-מאיר:

יש בעיות של שטחי מרעה של מושבים. במקרה של פניות אזרחים אני פניתי למשטרה, ושם נאמר לי שהמשטרה לא יכולה להכנס לזה. אני חושב שזה נושא מובהק שמן ההכרח לדון בו. עלינו לנסות להגיע להמלצות. אני חושב שנצטרך גם חקיקה בנושא זה. אין היום אמצעים חוקיים בענין זה. שמעתי כי צריך חיזוק החקיקה.

אני מציע שבשלב זה אנחנו לא נכנס לבעיה של בנייה מכוונת, באיזו מידה יש כספים ממקורות חוץ. אני לא יודע אם זה בתחום הטיפול שלנו, שכן הזרמת כספים מכוונת ועוד - זו בעיה מודיעינית ממדרגה ראשונה. מכל מקום, הבעיה גם אם אין בזה הכוונה, ושנקראת בעיה טבעית - היא מספיק חמורה בהשלכותיה. אבל אני חושב שיש פה הכוונה מסויימת.

בואו נדבר על תופעה של בנייה, על

היקף הבנייה, כי היקף הבעיה והשלכותיה הם מספיק חמורים. העיקר הוא שנדבר על התופעות עצמן.

ארבעה נושאים כוללים את הדברים עליהם דיבר מר עמינס: א) התנחלות על אדמות הלאום. הבעיה היא לא רק בנייה בלתי חוקית, אלא זו בעיה של תפיסת קרקעות שלא כדין. זו קרקע לאום של מינהל מקרקעי ישראל. קרקע שלא לכך יועדה. זו בעיה קרדינלית. הנושא הזה הוא נושא מרכזי - שמירה על קרקע לאום בזה שעל קרקעות המינהל לא יבנו.

ב) הבנייה הבלתי חוקית בקרקע שהיא לא קרקע לאום, אלא קרקע פרטית: יש 8000 בנינים ב-150 כפרים ואתרים במגזר הערבי. ההבדל הוא, לדעתי, באחד - שאין שום הבדל בחומרת התופעה. ההבדל הוא שבערים, או במגזר היהודי, כל בנייה היא חוקית, אבל יש חריגות, ואילו במגזר הערבי הבנייה הבלתי חוקית זה הכלל, ולא החריגות. כך צריך לדון בנושא זה.

ג) תנועת הבדואים - זה נושא שחייבים לתת את הדין עליו. זו אוכלוסיית ישראל. צריך לברר נושא זה, שכן הוא חשוב מאד.

ד) ענין ירושלים - זהו נושא חשוב בזכות עצמו. בירושלים הוקמו 800 בנינים בלתי חוקיים, הרי שדבר זה מקבל תשומת לב מיוחדת.

אני חושב, שאם נוכל להכנס לעומקם של הדברים, אז נעשה דבר טוב, כי הבעיה חמורה וגם השלכותיה חמורות.

יכול להיות שנצטרך להזמין את ראש הממשלה, וללכת לחקיקה במדיניות לטווח ארוך, וכיצד עלינו לראות את זה לצרכי המדינה וכו'. הבעיה הזו תלך ותחריף ותקבל ממדים חמורים אם לא נדון בה.

א. גיבלבר:

אני שמח שמציע ההצעה לסדר היום בכנסת מציע לסייג הצעתו לשתי בעיות, שהן: בנייה בלתי חוקית ותפיסת שטח בלתי חוקי. על הדבר השלישי, אני לא שמח. מכל מקום, אני שמח שהוא מסייג את זה ביחס לנושא השלישי.

א. גיבלבר:

הואיל והבעיה עדינה, כאובה, אמיתית, אני מציע להעביר אותה לוועדת משנה על מנת שהדיון יהיה שם יותר ממצה. לאחר מכן יובאו המסקנות למליאת הוועדה.

היו"ר י. ארידור:

כולנו מסכימים להצעת ח"כ גיבלבר. השאלה היא אם השאלות למר עמיקם יוצגו עכשיו או לוועדת המשנה? אני מניח שחברי הוועדה יסמכו עלי אם אני ארכיב את ועדת המשנה. מכל מקום, אני מבין שזו החלטת הוועדה, אם אין התנגדות לה.

אני חוזר ושואל, האם השאלות למר עמיקם יוצגו עכשיו או בפני ועדת המשנה?

א. הרליץ:

אני חושבת שפה נאמרו דברים רבים שדורשים הבהרה בישיבה זו. אני חושבת שהוועדה כולה, לאחר ששמעה את דברי מר עמיקם, צריכה לקבל דברים נוספים מהמומחים והיועצים שיושבים פה. אני מצטערת. לאור הדברים שנאמרו פה יש לי שאלות. אנחנו צריכים לשמוע גם את מר זורע ואת מר טולידנו. אולי גם את אנשי משרד הפנים.

היו"ר י. ארידור:

אם כך, אז שיהיה כך, ויהיה אפשר לשמוע השלמות בוועדת המשנה.

ב. מואב:

אנחנו לא קבלנו מספיק בסיס. אני רוצה לשמוע עובדות.

היו"ר י. ארידור:

לא יקופח חלקך בוועדת המשנה. אני ארכיב את ועדת המשנה. אני מבין שיש נטיה לשמוע עוד דברים כדי שיהיו השלמות. האם יש עכשיו שאלות למר עמיקם?

ב. מואב:

אני מציע לשמוע קודם את מר זורע ואחרים, ואחר כך נשאל שאלות. אני חושב שאת התשובות יחזן מר זורע. אבל ממר עמיקם אני מבקש יותר פירוט של המספרים שהביא בפני הוועדה. אתה מדבר על בנייה ללא רשיון. האם מדובר על חפיסת קרקע או על בנייה ללא רשיון?

א. עמיקם: יש 1640 בנינים, שמהם זה גם תפיסת קרקע. בודאי בקרקע שלא שייכת לבונה לא ניתן רשיון. במקרים אחרים, היתה בנייה ללא רשיון. וזה 8000 ב-150 כפרים ואתרים.

י. בארי: אני מותר על רשות הדיבור.

א. הרליץ: הייתי בכל זאת רוצה להציג את השאלה למר עמיקם, שהוא איננו יושב בוועדה זו דרך קבע, והנושא של אכיפת חוק מעסיק את הוועדה הזו, בעיקר לגבי בנייה בלתי חוקית, וגם לגבי תפיסת קרקעות לא רק של ערבים, אלא גם של יהודים, כמו בכפר שלם. אילו היינו מביאים מספרים של תפיסת קרקעות ובנייה בלתי חוקית ברחבי המדינה ע"י יהודים, אז היינו מגיעים למספרים יותר גדולים. (א. עמיקם: יותר ממה שמסרת? בודאי.

היו"ר י. ארידור: הנושא קבעה הכנסת לפי הצעתו של ח"כ בן-מאיר.

א. הרליץ: מר עמיקם הציג דברים. הוא חקר נושא. אני מבקשת שהנושא יוצג בפרופורציות הנכונות.

האם מר עמיקם מודע למספרים של תפיסת קרקע במדינת ישראל? האם הוא מודע לבעיה שבסקטור הערבי יש בנייה לא חוקית בממדים גדולים מאד מפני שאין תכניות מתאר? לדעתי, אי אפשר להתייחס לנושא ללא קשר לבעיה כולה.

היו"ר י. ארידור: זו לא שאלה שמר עמיקם צריך לענות עליה.

י. בן-מאיר: את הנושא הזה העבירה הכנסת לוועדת הפנים.

ד. קורן: קודם כל, אני חייב להתנצל על פליטת הפה שהיתה לי בתוך דבריו של מר עמיקם שאותו אני מוקיר ומעריך. אבל היא התייחסה לנושא אחד - לקרן שבאה מארצות אחרות, ואמרת שג'עברי מנהל אותה - בקשר לרכישת קרקעות --- (א. עמיקם: מתן פיצויים אחר כך)

ההערה שלי היתה בגלל זה שאינני חושב שהאינפורמציה הזו בדוקה. אני יודע שג'עברי אוסף כסף לאוניברסיטה. השקפותי ידועות - שמדינת ישראל חייבת להיות עד הירדן. כך שהקמת

ד. קורן:

אוניברסיטה, זה דבר טוב ליהודים וגם לערבים. מכל מקום, אם נתן כסף או לא, זה דבר שצריך להוכיח באופן אחראי יותר.

הערה שניה: לגבי השימוש במונחים, כמו:

היאחזויות - אני קשור לשימוש במלה זו של היאחזות. הייתי קצין חינוך של הנח"ל, ואני אמרתי מלה זו.

ועתה ברצוני לשאול: האם המקורות לגבי

הקרן הם מהימנים. כמה? מה עשו בקרן זו?

(ב) האם יש למקומות אלה, כמו כפר השילוח - צפונה לבית חנינה - האם יש להם תכנית מתאר ישראלית שקובעת איפה ומה מותר לבנות? אם בניגוד לתכנית מתאר או לא, אין למנוע ממישהו לבנות, אם זה יהודי או ערבי. מה הן תכניות המתאר? אני משוכנע שבצפון או במזרח ירושלים יש הרבה שטח לבנות עליו ואין צורך שהמתכננים ברמת רחל יתכננו שלא לעצור את הבנייה ברמת רחל.

א. עמיקם:

הענין של העלאת נושא זה, הוא ענין

מערכתי. אני לא כתבתי את הסידרה בשביל

ועדת הפנים. אני שמעתי ודאגתי שיהיה לזה יסוד. לא עסקתי בנושא של בנייה בלתי חוקית. על כל פנים, הפרופורציות הן לא כאלה כפי שאת, חברת הכנסת הרליץ, אומרת.

בנוגע לכספים: אני אספר רק עובדה אחת -

מזרחית-דרומית לקרית-ארבע נבנה והולך מסגד. שמעתי מפי אנשי המקום שבנוי המסגד אמרו שבשביל זה הם מקבלים כסף מחו"ל. אבל כסף זה איננו מספיק להם משום שיש להם צרכים אחרים.

מיקומו של מסגד זה הוא על יד קרית ארבע.

מזרחית לקרית ארבע. "בתור תמריץ" אמרו "אנחנו חוסמים את הבנייה היהודית."

(מראה תצלום של שתי תמונות: באחת, מלפני ארבע שנים, רואים שממה; בשניה, מימים אלה, רואים בנינים)

סביב קרית ארבע זו בניית חסימה ברורה.

ביחס לפרטים: יצאתי ידי חובתי ברגע

שח"כ קורן ישמע על דבר זה ויגיד לעצמו ולחבריו שעליהם לחקור ענין זה. הרי זה שכרי. מספיק שאני מעלה את הבעיה. היתר, אם יש מודעות לרצינותה של הוועדה, הרי שבידיכם כל הכלים. אתם שומעים ומחליטים.

לגבי תכנית מתאר - אני חושב שלגבי בית

חנינה יש תכנית מתאר. כשדברתי על בניית ירושלים, דברתי על חופעה שהיא, בעיני, חשובה מאד. אני לא מדבר על בנייה בלתי חוקית, אלא על מיבנים כמו בית כנסת שבו התנחלו זרים.

ועוד דבר: בשועפת יש חלקה של 20 דונם

של אדם בשם יהושע בלומנטל. יש לו קושן מאבות אבותיו --- (א. הרליץ: גם יהודים בונים) ליהושע בלומנטל אין אל מי לפנות. הוא פנה לעירייה, ולא עזר לו. הלך למשטרה, ולא עזר. רצוי מאד שאתם תשאלו את הממונים ואת המומחים. עתון אינו יכול לתת לכם יותר מזה.

היו"ר י. ארידור:

אנחנו נזמין את כל הגורמים.
אני רוצה להודות למר עמיקם על
הופעתו בפני הוועדה, על האינפורמציה שהוא מסר, על המחקר שעשה.
אני מקווה שהוועדה תקבל את האתגר שעליו דיבר מר עמיקם. הוא פתח
את הדלת ואנחנו נכנס פנימה.

ש. טולידנו:

ברצוני להתייחס לדברים של מר עמיקם,
ואני חושב שמה שאומר פריכו את

דבריו.

היו"ר י. ארידור:

אני מודה, בשם הוועדה, למר עמיקם.

(מר עמיקם עוזב את הישיבה)

היו"ר י. ארידור:

אלוף זורע ירצה עכשיו דברים
מסויימים, והוא ישלים דבריו

בוועדת המשנה.

מ. זורע:

אני מבקש לחלק את דברי לשניים:
(1) יש לי מספר הערות לדיון מבחינה
חוקית. עד כמה שהדבר ידוע לי, הנושא הנדון מבחינה חוקית מהווה שתי
השגות: הסגת גבול פלילית, ובנייה בלתי חוקית שזה מישור אחר.
באשר להסגת גבול פלילית - קשה לסלק
אותם בהוראות לפיהן אנחנו חיים היום; באשר לבנייה לא חוקית - ההליך
הוא ממושך מדי, והאנשים מקלים בלשאת עונשים בבנייה הלא-חוקית.
הבעיה הזו היא בעיה מצטברת מזה שנים.

לח"כ בן-מאיר - אני, כמנהל המינהל,
רואה את כל הטיעונים בנושא מקרקעי ישראל הם על אחריותו של המינהל,
ואף על פי שהמינהל הוא צד לזה - אני מבקש להכביד עלי מבחינה זו,
כי אם יש גורם שצריך לשמור על מקרקעי ישראל, חרף, או בגלל מכשולים
אלה או אחרים - הרי ידו של המינהל חייבת להיות חזקה על מנת להוליך
את זה הולכה נכונה בממשלה על כל משרדיה.

הסגת גבול פלילית ובנייה בלתי-חוקית -
מישהו קרה לזה "שוד קרקעות", ואני חושב שזה נכון, כי זה נכס שלך.
כניסה לנכס לא לו, ואין לך נכס יותר מאריך ימים מאשר קרקע - הרי
כניסה לנכס כזה מהווה אחת הבעיות החמורות ביותר. אם זה שוד או
כניסה - לדעתי, זה היינו הך.

בכמה מקרים ידוע היה מה מקור הכספים.
אבל להצביע על יד מכוונת מרכזית - טרם נמצא.

אני מבקש להודיע בוועדה, שהממשלה החלה לטפל בזה עוד הרבה לפני הופעת סידרת המאמרים הזו. לאחרונה החלה הממשלה לטפל בבעיה, כאשר נתבקשנו להכין נתונים לאותו ענין, זה לאחרונה, ולא לראשונה, בתחום חפקידי מלפני ארבע שנים: הקמת ועדת שרים בראשות ראש הממשלה, לתאום פעולתם של הגורמים הממשלתיים: השר בורג, השר שלמה הלל, השר פרס, מפכ"ל משטרת ישראל ונציגים בכירים מאד של משרדי הממשלה ומינהל מקרקעי ישראל.

לקראת הדיון הזה נתבקש מינהל מקרקעי ישראל להציע מצע, אם כי בנייה בלתי חוקית זה בתחום משרד הפנים. כאמור, נתבקשתי להכין מצע לקראת דיון, והוא נדון אצל ראש הממשלה ב-28.6.76. נדון לאחרונה, הדגש שלי על לאחרונה, בעקבות הנתונים וההצעה המלאה לפתרון שהוגשה ע"י המינהל והוסכמה ע"י כל הנוכחים. בעקבות הצעה זו, הנושא ששמו בנייה בלתי חוקית והשתלטות על קרקעות בדקטור המעוטים - אני הערתי שזו אחת הבעיות שלא דוקא בסקטור המעוטים היא קיימת. על סמך אומדן שלנו, אני יכול לומר, לפחות בלירות, שהבעיה בסקטור היהודי יותר גדולה מהסקטור העעכבי. בדונמים יכול להיות ההיפך, כי הבנייה הבלתי חוקית והשתלטות על קרקעות אצל יהודים יש לנו אומדן - בלירות אצל היהודים זה הרבה יותר, אבל בדונמים אצל המעוטים זה הרבה יותר.

במצע - שאעמיד לרשות הוועדה - החליטה הממשלה באותו דיון; יש עוד מסמך שאינני יכול להעמיד לרשותכם כי הוא פרוטוקול הדיון. אבל אתן פרט אחד - שמתנהלת ועדה בראשותו של מנכ"ל משרד הפנים, והוחלט שתוך תקופה מסוימת - ואני בקשתי להאריך אותה פי-שנים, וזה נענה - שתוך חודשיים צריך מר קוברסקי שבראשות הוועדה, להגיש לאותה ועדת שרים בראשותו של ראש הממשלה את ההצעה. אני שמח להודיע לכם שוועדת קוברסקי החלה לפעול מיד. יש לי שני פרוטוקולים ראשונים של ועדת קוברסקי עם שינויים ושיפורים. הדו"ח הזה נכתב בימים אלה והוא יופץ ביך חברי הוועדה. נערכו, דומני, ארבע ישיבות, ולי יש שני פרוטוקולים של שתי ישיבות.

את הפרוטוקולים עדיין אינני מוסמך להגיש לוועדה זו, כי זה דיון בממשלה, ואינני יודע אם אני יכול להגישם לכם. כך שאני לא אגיש לכם אותם. אבל אני אגיש לכם היום שלושה מסמכים: (1) הצעה לדיון בוועדת השרים בראשות ראש הממשלה; (2) מפה ורשימה הנלוות למפה. מר עמיקם דיבר על בדואים בדרום - לי יש מפה שמציינת כל מאהל חצי קבע וכו', במחוז ירושלים, כפי שמוגדר ע"י משרד הפנים. זהו אזור הכי קריטי במעבר לאזור ה"סייג". זהו קו שהוא צפונה לבאר-שבע.

אל המפה מצורפים שמות האתרים.

ענין פרדס-חנה - זה מקדמת דנא. זו בעיה מצטברת. היקף הבעיה אינו ידוע למינהל עד עצם היום הזה. הדבר לא ידוע למינהל במדויק. כלומר, עד הדונם האחרון. אבל כאומדן, אפשר להתבסס על זה.

מצע זה, הוא גם הצעה לפתרון. ועדת קוברסקי אימצה, פחות או יותר, את הפתרון הזה.

אני שמח ששיך אבו-רביע נוכח כאן.

הנתונים, מכאן להבא, הם נתונים ליוני 1976, והם אינם מעודכנים בחודשיים האחרונים.

(נותן פרטים לא לפרוטוקול)

כמעט אין משרד שיש לו זהות למחוזותיו. אין זהות בין מחוז למחוז של משרד הפנים. אני בעד זה שיהיו מחוזות בכל משרדי הממשלה. אצלנו, מחוז המרכז ותל-אביב הם מחוז אחד, והם כוללים את המחוז של משרד הפנים.

האם הממשלה העבירה אדמות אלה? האם הריכוזים של הבדואים כלולים במספר

א. מואב:

זה או לא?

הסדר הקרקעות כלול במספרים. אם אתה מדבר על הסדר, אז זה כלול. כך

מ. זורע:

שאיך להתרשם ממספרים אלה.

האם הישיבה של הבדואים בנגב היא ישיבה בלתי חוקית? אולי האלוהים ברא את

ש"ר אבו-רביע:

הבדואים בטעות?

במחוז תל-אביב יש 286 בנינים (ממשיך לפרט, ולא לפרוטוקול)

מ. זורע:

המספרים לגבי הבדואים היושבים על אדמה בלתי חוקית - האם הם משלמים דמי

ש"ר אבו-רביע:

חכירה או לא?

נחתי חשובה לח"כ מואב, והחשובה היא אותה חשובה לשאלה זו. כלומר, זה כולל

מ. זורע:

בהסדר את 3000. יכול להיות שהסדר הקרקעות ייגמר בכך שיהיו כל 3000, אולי זה יהיה בצורה אחרת.

ישנם שני סוגי בדואים. ישנם בדואים שהועברו ע"י הממשלה ושקבלו אדמות

ש"ר אבו-רביע:

בחכירה מהמינהל, ושם הקימו את המיבנים שלהם. עכשיו יש סוג אחר, שהבעלות שלהם הוכרה. האם אלה נכללים במספרים שנחת?

מ. זורע:

אדמות שיש עם חוזים עם המינהל,
אינן כלולות במספרים אלה.

ועוד הערה: בצפון הוצאו מאות צווי
הריסה שלא בוצעו. ע"י הכנסת אזורים מסויימים בתוך תכנית מיתאר, צו
ההריסה הפך להיות ליגלי.

צווי ההריסה שהוצאו ע"י בתי המשפט,
מצטברים. חלק מהם היום לא צריך לבצע אותו בעקבות הרחבות.

במחוז חיפה יש התפלגות - פרטים
אמסור בוועדה. באזור הדרום - (מפרט)
על כל פנים, ענין ההסדר עלול להשתנות
ולחיות ליגלי. צווי הריסה - כנ"ל.

המספרים יהיו קטנים מאד מאלה, ואני
סבור שלא התקדמנו בבעיות תכנון. אילו היינו יותר זריזים, אז הרבה
מהבעיות הללו לא היו נוצרות, ובכללם צווי ההריסה.

ההצעות לפתרון באופן כללי: חייב
להנתן פתרון פוזיטיבי בבעיות ההתרחבות הדמוגרפית. ההצעה שלנו
לא אומרת פתרונות חיוביים. לגבי שני סוגי פתרונות, גם לחיוב
וגם לשלילה, נראים חיוביים פתרונות סילוק והריסה. הצעה לפתרון
מכילה את שני האלמנטים ואומרת בכמה מקומות אסור לממשלה להתחיל
לנקוט בצעדי מניעה, הרס, ואכיפת חוק בטרם יש פתרון חיובי. אומרים
מה כן ומה לא.

מאותו תאריך והלאה, אני בעד יד

חזקה. הכל על פי החוק.

לחברת הכנסת הרליץ אני אומר במישור

אחר - יש פעולה מקבילה לגבי יהודים. במיוחד בתל-אביב, באזור
המרכז, ששם מתבטא דבר זה במאות מיליוני לירות.

מתן פתרונות - מה כן, איפה כן, איך

כן - מותנה בזרז תכנוניים שונים. התכנון שלנו כולל את זה.
אחד מדרכי הפתרונות זה זרז תכנוניים.

הפעולות הן: מנע, הרחעה, הריסה,

הצענו להקים צוות של פקחים בין משרדי לתיאום הפעולות, של משרד
הפנים, מינהל מקרקעי ישראל, רשויות מקומיות, רשות שמורות הטבע,
קק"ל ומשטח ישראל. הצענו הצעה קונקרטיה, ולא אפרט פה;

ב) מימוש מדורג של צווי הריסה קיימים

באוחם מקומות שיעברו או עברו בחינה תכנונית וייקבע שאין כל אפשרות
להסדיר רטרואקטיבית את חוקיות הבניה. כמובן שזה למעט צווי הריסה
שהוסדרו על פי חוק.

ג) סדר הפעולה - מה כן - ייקבע בוועדות

מחוזיות משותפות.

ד) הצענו בעניני חקיקה לגבי הליכים

משפטיים, שלוש הצעות: א) שינוי בפרשנות לסעיף 18 בחוק המקרקעי
בדבר פרק זמן בו רשאית המדינה כבעלים של מקרקעיך "להשתמש בכוח
במידה סבירה בכדי למנוע הסגת גבול או שלילת שליטתה בהם שלא כדיך".

בעל אחוזה מימי הביניים, טייל באחוזתו

ברגל, ובמבט אחד היחה עינו פקוחה וידע איפה דלת נפרצה וכו'.

מ. זורע:

המדינה, שהיא בעלים ב-90% מכלל הקרקעות, לא יכול להיות שהיא לא תגלה מקרים כאלה תוך יום. אין זמן שנקוב בחוק, אבל משטרת ישראל דרשה מאתנו שזה יהיה תוך יום-יומיים. לדעתי, זה אבסורד. אבל לאחרונה גילינו תוך יום כמה מקרים. המשטרה נתנה לנו את מלוא העזרה, והצווים ניתנו, כולל אחד הכפרים שידוע בהסתה.

(ב) מיצוי מכסימלי של "חוק התכנון והבניה" ובכלל זה הסמכות המוקנית על פי סעיף 224 בחוק, להוצאת "צו הפסקת בנייה מינלי" לגורמים הבאים: יו"ר ועדה מקומית לתכנון ובניה; יו"ר ועדה מחוזית לחו"ב; מהנדס העיר; קצין משטרה בדרגה של מפקח ומעלה, והסמכות להוצאת "צו הריסה מינהלי" על פי סעיפים 231, 232 לחוק.

(ג) חבדק האפשרות להקניית סמכות כזו לנציג מינהל מקרעי ישראל שהוסמך לכך ע"י מנהל המינהל.

מר שפט: הריסה מינהלית ניתנת לגבי אדם שבונה מעבר, ואת זה מותר להרוס.

מ. זורע: ועוד: מתן הנחיה למשטרת ישראל להגשת כל סיוע לגורמים הממשלתיים הנוגעים בדבר; בכלל זה - סיוע במימוש זכותו של המינהל להפעלת כוח, במידה סבירה, עם גילוייה של השתלטות על שטחיו; סיוע מירבי בהפעלתם של צווי מניעה וצווי הריסה שהוצאו ע"י בית המשפט.

מתן הנחיה לכל משרדי הממשלה להמנע מכל פעולה העשויה לתחם ליגליזציה וחיזוק לריכוזים של בנייה בלתי חוקית.

אנחנו הצענו, כנספח, הצעה ראשונית להסדר תכנוני בענין הבדואי בצפון: חושבו 9 ריכוזים בוועדה בינמשרדית בראשותו של מר טולידנו. בדרום יש 6, ובפועל הם 4. זה חלק מהסדרת הבעיה. ההצעה, שמונתת על שולחן הממשלה להסדר הקרקעות עם הבדואים בנגב, אמורה לתרום לבעיות ההסדר ולהחזרה לתחום ליגלי מוסדר של כל בעיות הקרקעות. על אלה שיש להם פתרון חוזי, אני לא מדבר.

שני דברים אלה אמורים לפתור חלק גדול ממכלול הבעיות של הבדואים. בכפר הערבים, בגליל, במשולש הצפוני ובמשולש הדרומי. יש לנו תכניות שעיקריהן הן כדלקמן:

(א) זרוז תכנון תכנית מתאר בכל מקום, בשיתוף פעולה מלאה וזריזה של כל הגורמים. יש לנו הצעות - (1) הגדלת תחום הכפר; (2) הגדלה עתידה של הכפר; (3) הגדלה על אדמה של מקרעי ישראל.

המינהל הצהיר שלא איכפת לו ש-40% לצרכי ציבור לא יהיו בין אדמות המינהל לבין אדמות פרטיות. אני חושב שמכל בעלות יופרשו עד 40%, או יותר, בהתאם לתכנון.

המינהל הודיע בממשלה את עמדתו, שהוא לא יעמוד על האחוז הנכון. כלומר, בתי ספר או מרפאות, טיפת חלב - ייבנו על קרקע המינהל. זה מגיע להם כאזרחים לפי חוקי המדינה.

מ. זורע:

מכל מקום, במקרה שיהיו קשיים, המינהל יהיה מוכן ללכת לקראת העניין ולעבד את התכנון. המינהל מוכן ללכת לקידום העניינים. גם אם כל 40% הפרשות לצרכי ציבור יהיו על אדמותיו. אכן המינהל עשה את זה גם בעבר.

הקו הכחול של התכנית נתן 100%.

התכניות האלה יהיו על דעת שלושה גורמים - משרד הפנים, הממונה על מחוז המינהל והרשות המקומית, בכל מקום שישנה כזו. הודעתי להרבה מאד ראשי רשויות מקומיות בכנסים שונים שהמינהל לא יעשה ולא כלום בניגוד לרצון הרשות המקומית הנוגעת בדבר. אנחנו לא עושים טובות לאף אחד. אבל בתל-אביב, בלי צ'יצ' לא אבנה. הצענו שלישי-שלישי-שלישי. כלומר, המינהל שלישי, משרד הפנים שלישי, והמשרד הבונה שלישי.

הצענו עוד שהאדריכל ייבחר ע"י שלושת

הגורמים. זאת אומרת, שאדריכלים ערביים רבים יעסקו בזה, כי הם מבינים יותר טוב מאדריכל היושב בתל-אביב.

בידענו שתכנית המתאר עלולה להתמשך,

עברנו לתכנית ערים מפורשת. התכנית היא לגבי הקמת בית ספר, מגרש ספורט, בנייה למשפחות מרובות ילדים אשר עד היום לא נמצא להן פתרון.

אנחנו מציעים לפסוח על שלב של תכנית

מתאר, כמובן בתנאי שהרשות המתכננת של משרד הפנים אומרת שזה לא יעמוד בסו ירה לתכנית המתאר כפי שמצטיירת.

אנחנו מוכנים להשתתף כספית בהקמת בתי

ספר, בבנייה לזוגות צעירים ועוד.

ועוד הערה: להרבה מועצות מקומיות

ערביות מגיעים הרבה דברים כדת וכדין, מבלי שיעשו להם חסד, ודי לחכימה ברמיזה. הכל כדת וכדין. אני סבור שבמגזר הערבי אין מודעות מספקת לעניין שיכולים למצות בחוק תכנון ובניה. אני דוחף אותם לזה. לדעתי, מתפקידן של המועצות המחוזיות לעשות זאת. עד לפני 3-4 שנים אני לא יעצתי. גם היועץ לענייני ערבים ועוד, לא עשו זאת. לאחרונה, נכנס משרד השיכון למגזר הערבי, והוא מוכן להשתתף בזה. כל התכניות מקבילות לתכניות היהודיות.

ועוד הערה: הבניה הבלתי חוקית במגזר

הערבי, כדאית למדי מהרבה מאד בחינות. צריך להיות טפס במצב הנוכחי, גם כלכלית, בכדי לא להזקק לבניה בלתי חוקית.

אני רוצה להודות לאלוף זורע על סקירתו המעניינת, ואני מציע לא להציג בפניו

היו"ר י. ארידור:

שאלות היום.

ש. טולידנו:
התמונה שהוצגה הן בעתונות ע"י מר עמיקם והן פירוש המספרים שהוצגו היום - הייתה מעוותת. אני אומר פירוש המספרים שניתן, היה מעוות.
הדיון בממשלה לא היה על הבניה הערבית הבלתי חוקית. כתוב גם בפרוטוקול של אותה ישיבה אצל ראש הממשלה - הכותרת שלו היא "בתחום אדמות המדינה". וראש הממשלה אמר, נשמע על היקף הבניה הבלתי חוקית --- (מ. זורע: אני לא צטטתי דברים)
הדיון זומן על הבניה הבלתי חוקית.

היו"ר י. ארידור:
אני מייחס חשיבות להבדל שישי בין שתי הנוסחאות.

ש. טולידנו:
טוב שנצא מהוועדה הזו כשהכיסוי הוא כללי, אבל לא נאמר שזה זומן על רקע הבניה הערבית. כי זה לא כך.

מדובר על 8000 בתים. בהצעה של ח"כ בן-מאיר מדובר על 8000 בתים. למעשה, אין 8000 בתים שנבנו שלא כחוק. גם המינהל מדבר על 8000 מיבנים שרובם הם צריפים ובפחונים, ורק חלק קטן מהם הם מיבנים. בית, זה בית אבן, וזה לא צריף ולא אוהל. בנגב, כל המיבנים הם בלתי חוקיים. אין לך אוהל או צריף אחד שהוא חוקי. לכן אף אזרח בדואי לא יכול לבנות כחוק, כי אין הסדר קרקעות. ואם אין הסדר קרקעות, אז אי אפשר לבוא בטענות.

זו התחלה של הבדואים בנגב. מתוך 3000 מיבנים אלה בנגב, יש להניח שקרוב ל-2500 יוכרו כשטח לבניה. כל הבתים בנגב הם לא חוקיים. כל 500 המיבנים בצפון, הממונה על מחוז הצפון מפר"ך ---

י. בן-מאיר:
מר קניג לא יכול לדבר על חל-אביב. הוא אמר שיש 2370 ---

ש. טולידנו:
הוא אמר, שלאור הרחבת שטח הבניה של הכפריים בצפון, ניתנה ליגליות. כאשר בדו"ח נכתב כי כל מיבנה לא חוקי, הוא כבר חוקי. ההתרחבות נתנה לגיטימציה. (י. בן-מאיר: 1224 הם על אדמות המינהל).
אני אומר שאין 8000 מיבנים שהוקמו שלא כחוק במדינת ישראל ---

מ. זורע:
אני מחקומם לקבלת עובדות כנכונות, או לא כנכונות. לא צריך להעמיד את זה בקונפירונטציה.

אני רוצה להציג בפניכם את הבעיה.

ש. טולידנו:

אני לא יכול לקבל את ההערה לגבי
דיון ממלכתי, כי עד עכשיו לא

היו"ר י. ארידור:

הרגשתי שמישהו ניגש לזה באופן לא ממלכתי. אתה צריך להבין, שאם
הממשלה הקדישה דיון בשינוי מסויים של כותרת, הרי זה חשוב מאד
לחברי הוועדה.

הנושא חשוב. העובדות נמסרו לכם,
ואתם מתחילים להתבסס עליהן לאור

ש. טולידנו:

שמיעה של עתונאי. אני אומר שהן לא נכונות. אתם זכאים לשמוע
את העובדות הנכונות.

בנגב יש 3000 מיבנים. מה אדם

אחר היה עושה כשהוא גר בקרקע מאות שנים והיא לא מוסדרת? היכן
נשים אותו? הוא גר. הוא תקע את אהלו באיזה מקום ---

המדינה תאמר לו, לא. אחרת, תהיה
מדינת תוהו ובוהו, וכל אחד יעשה

יוסף תמיר:

כל מה שיעלה על רוחו.

אין לזה שום קשר. זהו נושא
ממלכתי-לאומי.

היו"ר י. ארידור:

אני מתייחס ל-400 היאחזויות של
התנחלות הבדואים; לי לא ידוע על

ש. טולידנו:

400, אלא על קרוב ל-100 התנחלויות של הבדואים. אני מדבר על עבריי
ישראל בתחום הקו הירוק. אצלנו. אני לא מטפל בירושלים. אני מדבר
על הנגב והגליל. על תחום מדינת ישראל שהיתה לפני 1967.

האם אתה רואה בחומרה את 80 או 100
כדינם של 1000?

יוסף תמיר:

הרושם הוא, שאתה באת לסנגר על

הפרות חוקי המדינה.

אם אתה שואל אותי, אז אני חושב
שצריך למנוע כל בנייה בלתי חוקית

ש. טולידנו:

כאשר נתח את האפשרות שלא לבנות שלא כחוק. אי אפשר להרוס לבדואי
את ביתו.

מכל מקום, 35 אלף בדואים לא יכלו

לבנות כחוק. מה היית אתה, ח"כ בן-מאיר, עושה - אתה גר בכפר, והוא

ש. טולידנו:

מהוה תחום קטן מהצרכים של האוכלוסיה שגדלה, ואין קרקע משוחררת?
- אני הייתי עושה כך. רוב הבניה הבלתי חוקית בצפון היא תולדה של
שלושה: אין תכניות מתאר; לא שוחררה קרקע; ריבוי טבעי גבוה, מצב
כלכלי טוב. זוגות רוצים לגור לבדם בתחום קרקעי קטן. כאשר החליפה
קטנה, אז היא תוצא מהתפרים. אם תהיה קרקע עם תכנית מתאר ותכניות
שיכון, ויהיה מישהו שיבנה שלא כחוק - אז יהיה ---

היו"ר י. ארידור: מותר לחברי כנסת להעיר הערות. אני
מונע מחברי הוועדה להעיר הערות רק
בגלל הנימוק שיש ועדת משנה לנושא זה.

ב.צ. קשת: לדברין האחרונים יש פה הסכמה רבה.

ש. טולידנו: היחה אינפורמציה בעתונות כי גורמים
מבחוץ מכוונים את הבניה הבלתי חוקית -
אנחנו בדקנו את זה בתחום מדינת ישראל, ומצאנו כי אין לא דובים
ולא יער. אף גורם מבחוץ לא כיוון היאחזויות, אם היאחזות זו או
אחרת של כפרים בצפון.

נאמר שבדואים מסיני באים מעבר
לגבול הירוק - אם כן, אין בקנה מידה משמעותי מעבר של בדואים
מסיני לאזור, מהנגב בתחום הקו הירוק.

נאמר ב"ידיעות" כי רשות שמורות
הטבע עלתה על דרך העברת כספים מבחוץ - התקשרתי עם אברהם יפה והוא
אמר לי כי לא ידוע לו ולא כלום, ואין אינפורמציה על העברת כספים.
נאמר בכתב שאיש לא העיר על כך - החלטתי לא להתייחס לכתבות. ממש זו
אינפורמציה לא נכונה.

ערביי ישראל מונים 15% מכלל התושבים,
והם משלמים 1.5% מס הכנסה. לא נשאל מדוע הם משלמים? - בדקתי את
זה. הם היו צריכים לשלם 2.2% אילו שלמו מס אמת שהיו צריכים לשלם.
70% מהם הם עובדי הסתדרות, כך שההפרש מתבטא בחצי אחוז פלוס.
מצד אחד, אין להם מוסדות; מצד שני, הם צריכים לשלם. זה טיעון
שהם היו צריכים לטעון נגדנו. או ענין ממוצע הכנסה של משפחה ---

י. בן-מאיר: זה לא רלבנטי לנושא.

היו"ר י. ארידור: גם מר עמיקם לא הזכיר את זה.

ש. טולידנו: ש"ר דנון - מיושב מפליטים של 1948.
אנחנו כולנו מחזיקים את הכפר הזה
באופן חוקי ומעשי. זה לא היאחזות שלא נגד רצוננו;

ש. טולידנו:

ואדי חאמם הוא אחד מההיאחזויות שמדינת
ישראל מכירה, ובודאי שאי אפשר לכלול אותו במסגרת לא חוקית.

הסדר, בסופו של דבר, יכול להיות שביט
המשפט יקבע שהבעל הוא הערבי. יתכן שהרוב יהיה שהאדמה לא חוקית.

לסיכום אני חוזר ואמר, כי עכשיו הולכים
לקראת פתרון הבעיה של בנייה בלתי חוקית; יש שחרור אדמות למטרות
הכפריים; משרד השיכון נכנס עכשיו לבנייה לזוגות צעירים, והכוונה
לסיים את חכניות המתאר.

אם אחרי שלוש הישיבות האלה תמשך הבנייה
הבלתי חוקית, אני אהיה הראשון שאלחם להקמת אוהל אחד, כי זה יהיה
פשע לבנות שלא כחוק. אחרת, לבוא לאנשים בטענות כאשר הסיבות הולידו
את המיבנים הלא-חוקיים - זה יהיה משגה.

אני מודה למר טולידנו על דבריו.

היו"ר י. ארידור:

מ. זורע:
עלול להתקבל רושם בוועדה שהמספרים - אני
לא מדבר על טעויות פה ושם - שהמספרים
שנמסרו ע"י מר טולידנו ועל ידי הם חלוקים. זה לא נכון. אני
הדגשתי את תאריך ההצעה, ואמרתי שלאור מבט אחורנית - יש לראות בהערות
של מר טולידנו כעל עובדות. ידוע לי שמספרים ועובדות אין ויכוח
עליהם בין משרדי הממשלה, אם חלילה צורת ההיבט הוצגה אחרת ע"י
טולידנו ועל ידי.

תודה רבה.

היו"ר י. ארידור:

הישיבה נעולה.